

Lavendelolie bij gegeneraliseerde angststoornis

De multidisciplinaire Richtlijn Angststoornissen (van Balkom e.a. 2013) beveelt voor de behandeling van de gegeneraliseerde angststoornis naast cognitieve therapie als farmacotherapeutische opties aan: antidepressiva, buspiron, benzodiazepinen of pregabaline. Verder worden als algemene anxiolytica de fytotherapeutica kava-kava, *Passiflora* en valerian genoemd, waarbij alleen kava-kava het hoogste bewijs van werkzaamheid heeft. Dit middel is echter vanwege gemelde ernstige bijwerkingen van de Nederlandse markt geweerd.

Kasper e.a. (2014) verrichtten onlangs een dubbelblinde, gerandomiseerde studie waarin zij bij gegeneraliseerde angststoornis placebo en paroxetine vergeleken met een gestandaardiseerd lavendeloliepreparaat (silexan), dat in Duitsland als geregistreerd geneesmiddel in capsulevorm op de markt is. Er voldeden 539 volwassen patiënten uit Duitse huisartsen- of psychiaterpraktijken aan de DSM-IV-TR-criteria voor een gegeneraliseerde angststoornis en een score van minstens 18 punten op de *Hamilton Anxiety Scale* (HAM-A; overeenkomend met minstens lichte tot matig ernstige klachten). Zij werden gerandomiseerd naar 160 mg lavendelolie, 80 mg lavendelolie, 20 mg paroxetine of placebo. Voor de blindering werd aan de lavendelplacebo-capsules als geurstof een duizendste van de hoeveelheid lavendelolie van de gewone capsules toegevoegd. De patiënten werden elke twee weken tot week 10 onderzocht met de HAM-A als primaire uitkomstmaat. Secundaire uitkomstmaten waren de *Hamilton Rating Scale for Depression*, de *Clinical Global Impressions* en zelfinvulschalen voor functionele beperkingen en gezondheidstoestand.

Onafhankelijk van de analysemethode bleek zowel 160 mg als 80 mg lavendelolie op alle uitkomstmaten werkzaam dan placebo. Paroxetine onderscheidde zich, vermoedelijk op basis van selectieve uitval vroeg in de studie, slechts in de *observed-cases*analyse van placebo. De effectgrootte (Cohens *d*) bij angstklachten was 0,50 vs. 0,37 vs. 0,21 voor resp. lavendelolie 160 mg, 80 mg en paroxetine 20 mg, zonder significante verschillen tussen deze waarden. De incidentie van ongewenste gebeurtenissen verschilde niet tussen placebo en de andere behandelcondities. Er waren 16 resp. 6% minder patiënten met bijwerkingen in de lavendelgroepen versus de paroxetinegroep. In elke lavendelgroep kwamen twee ernstige ongewenste gebeurtenissen voor en in de paroxetinegroep één. In alle gevallen werd een causaal verband afwezig of onwaar-

schijnlijk geacht. Bij afbouw van de onderzoeksmedicatie in de elfde week werden in de lavendelgroepen geen onthoudingsverschijnselen vastgesteld.

Deze studie is volgens algemeen gebruikelijke methodologische standaarden uitgevoerd en toont anxiolytische werking van silexan bij de gegeneraliseerde angststoornis in dezelfde orde van grootte als de standaardbehandeling met paroxetine. De gevonden dosis-responsrelatie van silexan ondersteunt het bewijs van werkzaamheid bij angstklachten. De studie bevestigt twee eerdere gerandomiseerde, placebogecontroleerde onderzoeken die anxiolytische werkzaamheid bij patiënten met onrust/agitatie en bij patiënten met een subsyndromale angststoornis

LITERATUUR

- Balkom ALJM van, van Vliet IM, Emmelkamp PMG, Bockting CLH, Spijker J, Hermens MLM, e.a. Multidisciplinaire richtlijn Angststoornissen (Derde revisie). Richtlijn voor de diagnostiek, behandeling en begeleiding van volwassen patiënten met een angststoornis. Utrecht: Trimbos-instituut; 2013.
- Kasper S. An orally administered lavandula oil preparation (Silexan) for anxiety disorder and related conditions: an evidence based review. *Int J Psychiatry Clin Pract* 2013; 17 (suppl 1): 15-22.
- Kasper S, Gastpar M, Müller WE, Volz HP, Möller HJ, Schläfke S, e.a. Lavender oil preparation Silexan is effective in generalized anxiety disorder – a randomized, double-blind comparison to placebo and paroxetine. *Int J Neuropsychopharmacol* 2014; 17: 859-69.

AUTEURS

P.F.J. (RAPHAEL) SCHULTE, opleider psychiatrie en klinische geriatrie, psychiater/psychotherapeut, GGZ Noord-Holland-Noord, Alkmaar.

TEDJE VAN ASSELDONK, bioloog, hoofd van het NVF-bureau (Nederlandse Vereniging voor Fytotherapie), Beek.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. P.F.J. Schulte, GGZ Noord-Holland-Noord, Oude Hoeverweg 10, 1816 BT Alkmaar.

E-mail: r.schulte@ggz-nhn.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

ARTIKEL

aantoonen (Kasper 2013). In vergelijking met lorazepam 0,5 mg werd non-inferioriteit voor silexan bewezen.

De lavendeloliecapsules werden beter verdragen dan de paroxetinetabletten. De bijsluiter van het in Duitsland sinds 2009 geregistreerde geneesmiddel Lasea, waarvan silexan het werkzame ingrediënt is, meldt dat bij 1-10% van de gebruikers maag-darmklachten (oprispingen) of allergische huidklachten optreden. In de monografie over lavendel van de European Medicine Agency (EMA) wordt gesteld dat bij traditioneel inwendig gebruik van lavendelolie (20-80 mg/dag) geen bijwerkingen gemeld zijn (http://www.ema.europa.eu/docs/en_GB/document_library/Herbal_-_Community_herbal_monograph/2011/02/WC500102065.pdf). Dit refereert aan de dosering die sinds begin vorige eeuw gebruikelijk was: 5 druppels op een suikerklontje, tweemaal daags.

Wij kunnen enkele beperkingen van het onderzoek opmerken. Het werd betaald door de producent van het lavendelextract, wat een overschatting van het effect in de hand zou kunnen werken. De werkzaamheid van lavendelolie op langere termijn is vooralsnog niet bewezen. Verder zijn zeldzame gevaarlijke bijwerkingen en complicaties op lange termijn niet systematisch onderzocht. Echter, de EMA heeft lavendelolie het predicaat 'traditioneel gebruik' toegekend voor '*relief of mild symptoms of mental stress and exhaustion and to aid sleep*', wat een positieve risico-batenafweging veronderstelt.

Het besproken onderzoek samen met eerdere gecontroleerde trials leidt tot de conclusie dat silexan in een dosis van 80 mg tot 160 mg anxiolytisch werkzaam is. Zodra het in Nederland op de markt komt, kan het een alternatief zijn voor patiënten die de gangbare behandelingen niet wensen of niet verdragen.